

Ugeskrift for Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N 43.

Lørdagen den 22de Oktober 1859.

3^{die} Aarg.

Indhold.

Hornkveget. — Udsigt over det afholdte 5te almindelige Landbrugsmøde i Eghoved fra 1ste til 5te Jult 1859. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Hornkveget.

Dikshley eller Langhornsracen.

Efter i det Foregaaende at have behandlet Hesteracen, gaa vi nu over til at fremstille det engelske Hornkvegs Historie. Det gjælder maasse for Kveget mere end for nogen anden Husdyrsort, at den norske Opdretter ikke har nogen klar Forestilling om, hvad der er gjort udenfor hans Land, og hvilke Resultater der er opnaaet eller forfeilet ved de forskjellige Fremgangsmaader med at foredle denne Dyrsort. Uerfarne og tildeels utyndige Folk raabe nu snart paa Landracens Foredling uden Krydsning, snart paa Krydsning med halvt eller helt udenlandsk Blod, og naar de saa skulle gjøre Rede for, hvilke Egenheder dette Blod er i Besiddelse af, eller hvorvidt det har Racekonstanthed i sig eller ei, saa kan man saa høre Landmænd, Kjøbmænd og Glosemestere trette med hinanden om Dyrs og blotte Navnes Tilværelse eller Ikketilværelse. For Diebliffet tror enhver sig berettiget til at tale om Landbrug og til at raade

Landmanden. Men dette tilkjendegiver, at Landmanden selv ikke gjør sin Dont, ellers blandede ikke Uvedkommende sig saa dristigt ind i den i Skrift og Tale. Slette Raad i Husdyravlen kan affødsomme uberegnelige Skædesfølger, og det Efterfølgende vil vise, at den der vil angive en bestemt Retning for hvilket som helst Husdyrs Foredling lidet udretter, naar han ikke selv undersøger hvad der er gjort og selv bestjæftiger sig med Dyrforedling.

I at undersøge hvad der er gjort bør man naturligvis først vende sig til sit eget Land, og der finde vi i denne Retning, som i mange andre Landforholde, at der endnu intet er gjort, som har ledet til sikre Resultater. Adskillige Prover ere paabegyndte, men ønsker man paa Forhaand at komme efter, hvordan en eller anden Prøve vil falde ud, saa faar man ty til Udlandet og navnlig til England hvad Husdyrforedlingen angaar.

De Vink, Gjennemgaaelsen af det engelske Hornkvegs Historie giver, kan spare os for kostbare Prøveanstillelser, som i England ikke gav tilfredsstillende Resultater, og som tilmed kun det rige England kunde holde ud med at gjennemføre.

Leseren fortaar nu ogsaa, hvorfor vi atter maa fly til Udlandet efter originale Optegnelser; thi der kan umuligt presteres originale Optegnelser om Dyrforedlingen i vort eget Land, hvor til Dato i denne Landbogens endnu saagodtsom intet originalt er udtalt eller udført.

I Norden er Hornkvegets Tilstand langt mere end i Syden et sikkert Tegns paa det Standpunkt, hvorpaa det hele Agerbrug staar. Bliker man paa Reiser overrasket over Skonheden og Antallet af det Hornkveg, som møder En, saa kan man uden Betenkning herfra slutte sig til, at den sluttige Landmand fortaar at treffe den rette Nytte ud af den Jord, han dyrker. Denne af enhver Sagtyndig erkjendte Sandhed gjengiver Storbritanniens Agerdyrkningshistorie, selv ved en løselig Gjennemgaaelse.

For flere Aarhundreder tilbage var det engelske Kveg usælt og faatalligt. Man kjendte endnu ikke til Kløvernen eller andre Planter, som i vore Dage danne den rige kunstige Eng. Heller ikke dyrkede man de givtige Rodfrugter, som nu for en stor Del udgjør Kraftfodret i Vinterfodringen. Naar Havnen ud paa Høsten tog af eller ophørte, var Landmanden tilforn nødt til at stille sig ved en stor Del af sin Befætning, som da slagtedes og nedsaltedes for at benyttes i Vinteren igjennem. Dette System forklarer os, hvordan de megtige Hovdinge i Middelladeren paa sin Vej fandt snart Underhold for sit som oftest talrige Følge. En Forfatter fortæller saaledes om en Herremand ved Rayn Spencer i det 14de Aarhundrede, Edvard den 2dens Jædling, at han endnu den 3die Mai i sine Forraadskamre havde nedsaltet 600 Svin, 80 Okser og 600 Faar. Paa saadan Fod maatte Adelen leve i hine urolige og stridbare Dage. Den store Masse maatte derimod nøie sig med lidt saltet Fisk. Hvilket elendigt Agerbrug og som Følge deraf, hvor elendigt havde ikke Folket det. Tilmed varede denne Tilstand meget længe, og det er ikke for saa meget lang Tid tilbage, at en ferff Dresteg i England ansaaes for en Dverbaadighedsartikel, som selv den Rige kun anskaffede sig i Fede- og Slagtetiden.

Men henimod Midten af det 17de Aarhundrede indførtes belgisk Leveset i England. Kunstige Enger og Rodfrugter trivedes i det fugtige Veir. Kveget tiltog i Godhed og Mengde, og ved Hjælp af det overflodige Foder blev det lige saa let at holde det i god Stand Vinteren igjennem som om Sommeren. Lidt efter lidt kom man saa vidt, at gamle Englands Livret, Bistegen, til alle Aarstider fandtes baade paa den Riges og den Fattiges Bord.

Det er til de sidste 150 Aar, at Sansen og Bestrebelseerne for Hornkvegets Forbedring knytter sig. For den Tid, medens Agerbruget var i sin Barndom, interesserede man sig i England kun for Hesten. Kveget derimod delte udelukkende den simple Arbeiders Noie, og derfor brød man sig

ikke om det. Det var altid godt nok, mente man, naar det trak frem Datidens klumpede Jordredskaber, som kun kradsede lidt i Jordens Overflade, men ingen Forfatter ofrede en Linie paa den Slags Arbeider, og vi blive derfor nu ofte nødt til at Mangel paa historiske Efterretninger at gjøre Slutninger fra det Bestaaende til det Forudgaaende.

Det Spørgsmaal, som vi maa prøve paa at løse, er hvorfra det engelske Hornkveg egentlig skriver sig. I enkelte af Adelsens Parke træffer man en gammel Kvegstamme, som for Tiden vedligeholdes for Narietens og Prydselsens Skyld. Uvisst somt ren findes denne Stamme i Chillingham Park (Northumberland). Hele Horden teller kun en 80 Stykker, Halvparten Hanner og Halvparten Hunner. Eieren, Lord Tankerville, har meddelt nogle Trek af disse Dyrs Liv. Forfedrenes hvide Farve har de bevaret. Oksernes Hals berer Spor af Manke. I fordums Tid vare de aldeles rasende paa Folk; ogsaa nu er de vilde og sty. Nærmer man sig dem, saa flygte de. Om Dagen skjule de sig i Skovene og gaa først om Natten ud for at græse. Kjørne ere svært vare og holde sine Kalver ud af Falkesyn. Kalverne skjeler ved at se et Menneske, og hvis man uforvarende kommer over dem, sette de Hovedet i Marken og legge paa Dreerne. Forplantningen foregaar overladt til sig selv i det Indre af Parken, i hvilken der, saavidt vides, endnu aldrig er sluppet noget fremmed Dyr ind til Horden. Efter Reglerne for Opdret skulde den i saa lang Tid forsatte Avl inden samme Familie lede til Racens Svekkelse eller endog Ullmetgjørelse. Men Naturen har Midler herimod for de i Frihed levende Horder. Under uafsluttelig Kamp fordrives de svagere Tyrer af de stærkeste, som saaledes altid saa Herredømmet over Horden, indtil et Ulykkestilfælde eller Alder og Syglighed tvinger dem til at vige for nye og bedre Krefter.

Vi have som sagt med Villie fremhevet Horden i Chillingham, fordi den er af reneste Blod. Hertugen af Hamilton har i Skotland en Hord af mindre sikker Hertaft. I denne træffer man ogsaa paa kollede Dyr. De øvrige 5—6 Horder, som kunne nævnes, adskille sig fra Chillinghams Horden baade i ydre Former, i Bygning og i Farve.

Uagtet disse Horder ere mere eller mindre forskellige, har David Low i sin Opstilling samlet dem under een Klasse: Det vilde eller hvide Skovkveg. Det har, siger han, tilforn været talrigt og saaes endnu for 50 Aar siden i Mengde i Grevskabet Pembroke i Wales, men lidt efter lidt har det blandet sig med andre Racer og forsvundet. Det er vanskeligt at afgjøre, om de mørke Racer har sit Udspring fra dette Skovkveg.

Hvad de virkelige Landracer angaar, som leve f. Eks. i de skotske Bjerge, saa angiver deres Former, Gemyt og Bæner, at de have samme Oprindelse som Skovkveget. Uvisl kunde alene rejse sig paa Grund af deres Farve. Det skotske Skovkveg har nesten altid sort Lød. Men Skovkvegets Lød vil ogsaa gjerne glide over i denne Farve, og naar man i Parterne nesten udelukkende

ser hvidt Kveg, saa kommer dette sig af, at man udeleger de Kalver, som afvige fra det almindelige Racemerke. — Hvad de foreblede Racer angaar, f. Eft. Slagteveget, saa er der Grund til at antage dem for at vere mere eller mindre af fuldstændig udenlandst Oprindelse (hollandst, norst, danst og selv fransst). Saaledes har Holland og Holstein bidraget til at danne den berømte Durhamrace.

Efter disse usikre og sparsomme Oplysninger om Hornkvegets første Historie paa de britiske Der komme vi til et Tidrum, hvori Efterretningerne ere langt noiagtigere.

En Fænit War efterat et bedre Landbrug var indført fra Nederlandene begyndte man alvorligen at tage Fat paa at forbedre Kvegslagene. Man begyndte først at arbejde dermed i Midten af Landet, og navnlig med at danne en Rjodrace. Det Kvegslag, man gjorde Begyndelsen med, var temmeligt mangelfuldt i sine Former og forresten merkelig ved Lengden og Retningen af sine Horn, som undertiden maatte skjæres af, for ikke at vofse sammen foran Mulen. Denne Race, Langhornsracen, var i stort Antal udbredt over Irlands Gletter, i Midten og paa Østfiden af England, fornemmelig i Lancastershire, men dog i stort Mengde paa Østkysten af Yorkshire i Landstabet Craven. Thomas Gresley paa Drakelow-House var den første, som gjorde sig bekendt ved sine Forandringer med nevnte Landrace. Det Kveg, som han dannede i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede fik stor Berømmelse. Hans Held vakte hans Naboer ved Trentfloden, og blandt dem ofrede Webster paa Canley sin Tid udelukkende for Sagen. Han tog sine Foredlingsdyr fra Thomas Gresley og parrede dem med det oprindelige Slag i Lancaster. Snart blev Befætningen paa Canley ligesaa berømt som den første. Men kort efter maatte begge vige Pladsen for en tredje. I 1755 overtog Robert Bakewell paa Dishley kun 30 Aar gammel denne Gaard efter sin Fader, og begyndte straks at arbejde for Ideer, som han havde fattet for Forbedringer af forskjellige Slags Husdyr. Hans Arbejder for Hestevælden vare allerede bekendte, men vi have her kun at holde os til hvad han udrettede som Opdretter af Hornkveg. Det Held, som fulgte Opdretterne i Warwick og Staford, ansporede udenvivl Bakewell til ogsaa at tage Fat paa Langhornsracen, som endnu lod meget tilbage at ønske. Som Basis for sine Operationer indtog han af Canleydyrene 2 Kvier og 1 Tyr, formodentlig de bedste som dengang kunde opdrives. Hans Maal var ikke at frembringe nogen Mellerace; men Kveg, som lod sig hurtigen fede og det tilmed i en ung Alder. I Balg af Vølvsdyr tog han kun lidet Hensyn til Størrelsen, men meget til Formernes Renhed. Ved Hjælp af den ham egne Taft forvandlede han snart aldeles Karakteren hos den Race, paa hvilken han opererede, og det uden at indføre fremmed Blod eller ved Krydsninger. De oprindelige Langhornsdyr vare kjendbare ved deres Bækk, lange Krop, flade Sider og store Benbygning. De aad forferdeligt og tog langsomt Fedt. Den ny Race

paa Dishley eller Newleicester udmerkede sig ved spæd Benbygning, Rundhed i Former og Lethed i at tage hurtigt Fedt endog med mindre rigelig Næring. Bistnok tabte Rjorne deres fordums Tyne til at give megen og fed Melk, men Bakewells Maal var at frembringe Slagteveg, og dette Maal naaede han, maaffe endog over Forventning. Man har med Rette udsat paa Disheyracen, at den bragte Lysfabrikanten større Fordel end Slagteren. Rjødets forferdelige Fedme stemte ikke med Smaagen. En anden, men langt mindre begrundet Beskyldning mod den berømte Opdretter er den, at han udelukkende har benyttet Vølvsdyr inden sin egen Befætning. Herpaa er det let at svare, at han sikkerlig havde valgt Vølvsdyr ogsaa udenfor sin egen Befætning, dersom han hos sine Naboer havde fundet dem bedre eller kun ligesaa gode som sine egne. Bakewell ster kun simpel Retferdighed, naar man siger om ham, at han paa sin Tid og i den Tragt, hvori han levede, opnaaede alt hvad der kunde naaes. Han blev heller ikke den sidste, som arbejdede paa at foreble Langhornsracen. Blandt andre maa nevnes Fowler paa Kollwright, hvis Dyr for en sekstii Aar tilbage havde et Navn. I 1789 afflog han 2100 Spd. for 10 Tyrefalve. Blandt andre Salg fik han i 1791 for 11 Tyr (5 Tyre og 6 Kvier) 10.000 Spd. Dette viser, at Langhornsracen paa Canley og paa Dishley i Slutningen af det forrige Aarhundrede nod stor Anseelse. Men een Feil havde den altid, som sent eller tidligt maatte bringe dens Anseelse til at falde. Dens Rjød var ikke yndet af Konsumenterne, og Landmanden var ogsaa villig til at forlade den for en anden Race, der havde samme Fordel hvad den lette Fedning angik. En dygtig og skarpsynet Mand sagde i Begyndelsen af dette Aarhundrede, at hvis dygtige Opdrettere vilde anvende ligesaa megen Umage paa enkelte andre Racer, som Webster og Bakewell med Efterlignere havde anvendt paa Langhornsracen, saa skulde der visfelig udkomme langt større Resultater. Da disse Spaaomsord udtaltes, foretoges der allerede Forsøg i det nordøstlige England, hvis Følger blev Dishleyracens Ruin just i det Dieblit, da den stod paa det høieste og lod til at skulle feire en vedvarende Triumf.

For at følge den nye Foreteelse maa vi nu forlade Midt- og Østengland, og hense til Bredderne af den lille Flod Tees, som danner Grendseffjættet mellem Landstaberne York og Durham. Det frugtbare Landstak, som omgiver Teesfloden, var alt fra gammel Tid af bekendt for sit smukke korthornede Kveg, hvilket ogsaa gjelder det tilgrændsende Holderness. Korthornslaget paa Teeswater og Holderness var ikke af engelst Oprindelse. Deres Stamfedre var utvivlsomt engang bleven indført fra Holland og Holstein. Dette fremmede Kveg stod i og for sig over det Landkveg, hvorved Bakewell havde opereret, hvortil endnu kom, at flere duelige Opdrettere havde taget sig af det efter Indførelsen. Saaledes stode Sagerne, da Carl og Robert Colling paa Darlington i 1770 begyndte at legge sidste Haand paa et Verk, som flere andre for dem havde arbejdet paa. En

Hendelse skaffede Carl Colling den Rald, som senere blev den berømte Tyr Zubback, Stamfader til hans Besætning og den nuverende anseede Race. Tyrkalven tilligemed sin Moder kjøbte han af en fattig Mand, som gif og gressede dem langs Landveierne. Begge vare smaa af Bæst, men formvandre og især lette at faa fede. Colling anvendte nogle Krydsninger, men som fagdygtig Mand gif han flokt tilverks. Hans Bestrebelse kronedes med serdeles Held. Hans Besætning kom saadan i Ry, at han fik lige til 1600 Spd. for Stykket af sine Kvier. En enkelt Tyr (Comet) betaltes med 4500 Spd., og da hans Besætning realiseredes i 1810, saa udbragtes 47 Dyr i omtrent 30,000 Spd.

(Fortsættes).

Udsigt over det afholdte 5te almindelige Landmandsmøde i Throndhjem fra 1ste til 5te Juli 1859.

(Stunning fra No. 42).

Det har gjentagne Gange vist sig, at naar det hele Landbovæsen vekktes til Liv i en Bygd, saa er dette Liv ikke udgaaet fra Bygdens Jordbrugermasse, men fra en enkelt eller nogle faa Jordbrugere, som opofre egen Tid for at lere Almeneheden at benytte sin Tid. Som ydre Mærker paa Bæffelsen stiftes gjerne en Landboforening, hvori Befolkningen lofftes til at afgive Møder. Det hovedsagelige en saadan Forenings Ledere har at gjøre er i Tale og Handling at overbevise Jordbrugerne om, at Grendsen for deres Jorder og Marker ikke tillige er en lovsat Grendse i den Betydning, at Adskillelse mellem Grenderne skal finde Sted i al deres Tenke- og Handlemaade. I Moderne arbeides der paa at bringe Bygdefolket sammen; der maa vises dem, at den Enes Jordbrug ikke gaar et Haarsbred videre fremad fordi han daglig bagtaler Naboens Person og Brugsmaade; der siges lempeligen den Enkelte, at han ligesaalidt som i kristelig, saaledes heller ikke i verdslig materiel Retning har noget Gavn af at stode alt fra sig, som ikke ved Banemagt er grod i ham, og at det i vore Dage ikke mere regnes som en Fortjeneste blot at elste sit eget. Landboforeningernes Medlemmer ere i Almindelighed ikke en samlet Enhed, som lenges efter at vise, hvad Almeneand kan udrette. Ivertom dette Begreb er ofte en Nyhed for Forsamlingens Masse, og det koster undertiden Aar, førend de raa splittede Krefter har indseet, at den eneste Maade, hvorpaa store og gavnlige Ting kunne udrettes, er ved at Folk undvige barnagtige Misforstaaelser, og have Tillro til hverandre. Landmand maa tro paa Landmand, førend hans Foretagender kan forene Held med Heder i sig.

Gaar Lederne tret, saa er Foreningernes Grundtanke fallit, og Baaudet mellem Sambygninger opløst. Spørges der i forsømte Bygder, om der

aldrig har veret gjort noget for Jordbrugets Opkomst, saa lyder ofte Svaret: "Jo der var nok en Landboforening her for flere Aar tilbage, men den buede ikke noget og gif ind igjen." Men Sandheden var nok, at Folket i den Bygd buede endnu ikke til at indse sit eget Bedste. Den ene Gaardmand smøg unda efter den anden, da han saa, at Foreningen ikke vilde bringe al Fordel over i den Enkeltes Hender, men arbejdede paa at udvide Gavn blandt alle Bygdens Gaardmænd. Da nu Landboforeningens Ledere saa, hvor sneversindet det Gaardmændene vare, saa blev ogsaa de fiede af at laane sit Navn bort til ingen Nytte, fra traadte sin Post, og dermed gif Landboforeningen ind. Denne indkastede Skildring af, hvad flere private Landboforeninger for Dieblisset kjempe med, er haard men sand.

Det Offentlige indsaa snart, hvor vigtigt det var at støtte de Anstregelser, som Privatfolk havde med Landboforeningerne, og der er til den Ende af Regjering, Amtskommuner, Selskabet for Norges Vel, ja endog af enkelte Bygders Kommuner, f. Eks. Smaalenenes, aarligen bevilget denne Sag et Pengetilskud. De enkelte Landboforeninger fortære i Regelen igjen under Amtslandhusholdningselskaber, og for at knytte den Enkeltes Landmandsinteresse til det hele Land, foranstalter Selskabet for Norges Vel fra Tid til anden „almindelige Landmandsmøder“ i Rigets forskjellige Dele.

Det var ved det sidste almindelige Møde i Throndhjem at de Forhandlinger forekom, hvoraf der i det Foregaaende er leveret et Uddrag. De opstillede Spørgsmaal vare breguede paa, at en livlig Diskussion over dem skulde komme i Stand, men det blev desværre Dirigenternes Lod for største Delen at staa som Forelesere af et Foredrag istedet for som Ledere af Forhandlinger. Uagtet der samtidigt afholdtes Marked i Byen, var der dog ingen tilstede i Forhandlingsalen af den talrige egentlige Gaardbrugerklasse, til hvis Bedste Mødet egentlig afholdtes, hvortilmod Jordbrugets spredte Forkjempere havde indfundet sig i Mengde nert og fjernt fra. I hvor vekkende en saadan Sammentkomst ogsaa er for disse Beskønnede, maa man dog bekjende, at den Del af et Landbomøde, hvortil Forhandlingerne knyttes, bør vere i høj Grad underordnet, naar de fremsatte Ideer ikke ledsages af Forsamlingens Bemærkninger, altsaa ligesaagodt kunne fremkomme for samme Publikum gjennem Landbolitteraturen. Denne Ordning var heldigvis ogsaa befulgt i Throndhjem, hvor et Par Dage afgaves til Forhandlinger, men Resten af Tiden til Dyrskuet, Redstabsudstillingen og Auktionen over Redstaberne. Alt hvad som vedkom sidstnevnte Arrangements var heldigt udført, og de af Selskabet for Norges Vel indføjte Redstaber (for 1000 Spd.) affattes saaledes, at Selskabet forhaabentlig har fundet sig opfordret til at gjentage dette gavnlige Foretagende oftere. Men Bonden forholdt sig her til den store Landmandsforsamling, som han byggevis forholder sig til de mindre Landboforeninger. Han modtog intet umiddelbart Indtryk af det Hele; thi han udeblev baade selv, hans Dyr og hans Redstaber. Indher-

reds Indbydelse til at besøge Stillestad udgjorde Glædespunktet i Udflugterne, og den Forekommenehed, som Hr. Stiftamtmand Moxfeldt viste Forsamlingens Medlemmer offentligt, og privatum ved gjæstfri at aabne dem sit Hus; bidrog vesentligen til at Mødets Deltagere mindes Thronbhjemretsen med Glæde.

Talt fremmodte efter Katalogen 112 Dyr, hvoraf 6 Kjør af ren Ayrshire-Race, 31 af blandet Race og 27 af norsk Race. Af Kvier fandtes talt 6, af Tyrer 11, af Hingster 14, af Hopper 7, af Faar 9 og af Svin 1. Desforuden fremmodte endnu en Del Dyr, som ei optoges i Katalogen.

De ved Dyr- og Redskabsfæstet uddelte Premier vare følgende:

Af Hingster tildeles 2den Premio Jonas Nielsen Ræs, 3die Premio Drm, Konsul Huitfeldt.

Af Hopper tildeles 2den Premio Freia, Proprietær Richter i Stordalen, 3die Premio Bruna, Erik Einum.

Af Tyre tildeles 1ste Premio Alexander, Konsul Huitfeldt; 2den Premio Don Juan, Proprietær Nune.

Kjør. Af 1ste Klasse, Ayrshire, tildeles Irland, Konsul Huitfeldt, Mention honorable; 1ste Premio Viktoria; 2den Premio Eugenia; 3die Premio Danmark, Konsul Huitfeldt. — Af 2den Klasse, blandet Race, tildeles 1ste Premio Bezyros, Kjøbmand Knoff; 2den Premio Staslin, Jøros, Eskana, Christiana, Proprietær Dvesen; 2den Premio Lovros og Risoi, Solem; 3die Premio England, Oluf Olsen Dorthealyst; 3die Premio Garbot, Fru Jensen paa Ranemmen; 3die Premio Villien, Kjøbmand Engelsen; 4de Premio Maiblum, Lensmand Fyhn; 4de Premio Annaros, Proprietær Jenssen paa Havsten; 4de Premio Elseros, Rand. Simonson. — Af 3die Klasse, norsk Race, tildeles 2den Premio Dorthea, Gaardbruger Solberg i Stordalen; 2den Premio Annaros, Bantdirektor Krognæs; 3die Premio Oldenborg, Gaardbruger Ole Hoeggen i Strinden; 3die Premio Ebbelgaas, Gaardbruger Erik Solberg; 3die Premio Husmand Elluquanes Ro; 3die Premio Graagaas, Størker Iversen Gladaas.

Af Kvier tilkjendtes 1ste Premio Frankrig, Ayrshire, Konsul Huitfeldt; 1ste Premio Marieros, blandet Race, Konsul Huitfeldt; 1ste Premio Gunder Storfets Kvie, norsk Race.

Af Faar tildeles 1ste Premio Chevis, Mention honorable.

Følgende Premier uddeltes ved Redskabsfæstet. For Ploge: 1ste Premio Hr. Dvesen, faldtes paa Grund af hans Stilling som Præsident; 2den Premio Kaptein Vossius paa Glade; 3die Premio Midelvens Fabrik, for en Ransomes Plog; 4de Premio Ingebriget Syrstad af Børsfjogn, for en Dobbelplog.

For Kultivatorer: 1ste Premio Hr. Midelfart paa Munkvold, for en Tennants Grubber; 2den Premio Solem paa Stafue, for en Seddeker; 3die Premio Klorchary fra Mæla No. 10. For Harver: 1ste Premio Hr. Jenssen paa

Mosvigen, for en Jernharv; 2den Premio Daa-gonalharv fra Mæla.

For Saaningsmaskiner: 2den Premio Hr. Midelfart paa Munkvold, for en Kornraasaaningsmaskine.

For blandede Redskaber: 1ste Premio Hr. Jacobsen i Christiania, for en Haffelsmaskine; 2den Premio Hr. Midelfart, for en Hyypeplog; 3die Premio Hr. Solem, for en Hestehaffe.

Indlandet.

Christiania. Stortinget. Møde i Odelstinget den 14de Oktober. Præsident Elieson, Sekretær Grave. Statsraad Wanthey indfandt sig i Tinget og overbragte Proposition til Lov angaaende Ophævelse af de gjældende Bestemmelser om indskrevne somilitære Mandskabers Afsoning samt Udkast til en Lønningsplan for saadanne Mandskaber og Distriktsfotropper. Enstemmig tilstilles Militærkomiteen. Præsidenten refererede derpaa: 1) Forslag fra Simonson, tiltraadt af Balskad, til Lov om Udskjænkning af Ol og Vin paa Landet. Enstemmig tilstilles Næringskomiteen No. 2. 2) Skrivelse fra Departementet for det Indre (Protokollkomiteen). 3) Forslag til Lov om Skibssassuranceforeningers Prioritet for Premier i forsikrede Skibe (Næringskomiteen No. 2). 4) Forslag fra Repræsentanterne Stoltenberg og Augustinusson til Udvidelse for Nordlands Bedkommende af Bestemmelsen i § 6 i Lov af 28de September 1857 om Udvidelse af Handelsfriheden paa Landet (Næringskomiteen No. 2). Derpaa sammentraadte Stortinget, og efterat Præsidenten havde refereret endel indkomne Sager, fikedes til Behandling af Hurtigskriverkomiteens Indstilling, hvorved der efter nogen Debat blev bestemt, at Udgivelsen af Stortings-tidenden overlades Bogtrykker S. J. Jensen.

Efter et hemmeligt Møde i Tirsdags i Lagtinget, hvori det bestemtes, at dette hovedsagelig vil afholde sine Møder i det gamle Lokale, valgtes Embedsmænd til de følgende 7 Dage med saadant Udfald: Præsident Bergh, Vicepræsident v. d. Lippe, Sekretær Børresen, Vicesekretær Moxsige, alle med 25 St. Dernæst holdtes Stortinget, hvorved samtlige forrige Embedsmænd gjenvalgtes. Præsidenten refererede: 1) Andragende fra Brodrene Ole Olsen Heen i Grytten om at Værestjædere herefter maatte straffes med Fængsel istedet for Boder. 2) Do. fra forhenvarende Sergeant P. A. Lalum om Pension, enstemmig tilstillet Sages- og Pensionskomiteen. 3) Do. fra Dannebrogsmænd D. A. Hermansen om forhoiet Pension, enstemmig samme Beslutning. 4) Indstilling fra Justitskomiteen No. 1 angaaende den lgl. Proposition om at 2162 Spd. 64 s, der dels er anvendt, dels yderligere udfordres til Indkjøb af en Tomt i Nedre Torvegade i Christiania, maa passere til endelig Udgift for Statskassen, enstemmig udlægges til Efterlyn. 5) Skrivelse fra Kirkedepartementet ledsaget med Indberetning om Enkekassens nye Afdelings

Virksomhed, enstemmig tilfattet Budgetkomiteen. 6) Andragende fra Christiansfunds Undertoldbetjente og Noeskarle om at der fremdeles maa tilstaaes dem Dyrtilstillæg, enstemmig tilfattet Toldkomiteen. 7) Andragende fra Bestyrelsen for det norske Theater i Bergen om et aarligt Bidrag af 2000 Spd., enstemmig tilfattet Budgetkomiteen. 8) Do. fra Enken Anne Marie Møller om Hjælp i hendes trængende Stilling, enstemmig tilfattet Gage- og Pensjonskomiteen. 9) Do. fra Absalon Olsen, Undertoldbetjent, om forhoiet Pensjon, enstemmig samme Beslutning. 10) Konstitutionskomiteens Indstilling om Forandring i Reglementet, enstemmig udlægges til Eftersyn. Derpaa sammentraadte Ddelsthinget. De samme Embedsmænd gjenvalgtes. Præsidenten refererede: 1) Forslag fra Jaabæk til Lov om Dofærets Fredning for Gurde, enstemmig tilfattes Næringskomiteen No. 1. 2) Do fra Do. til Lov om Forandring af § 43 i Formandskabsloven for Landet, enstemmig tilfattet Justitskomiteen til Indstilling. 3) Forslag fra Do. til Forandring i Veisloven af 15de September 1851, enstemmig tilfattes Veikomiteen. 4) Forslag af Lie (vedtaget af Jaabæk) til Lov om Forandring i og Tillæg til Lov af 25de August 1848 om civile og militære Embeds-gaarde, enstemmig tilfattet Justitskomiteen No. 1.

Harbiß gjorde nu opmærksom paa Hensigtsmæssigheden af fremtidig at afholde Ddelsthingets Møder i det gamle Lokale, fordi man der kunde høre bedre. Schweigaard var imod Flytningen og mente, at hvis det faldt vanskeligt at høre, kunde man tale høiere. Deuden var det en for Helbrecken skadelig Luft i det gamle Lokale. K. Møjsfeldt holdt især paa det sidste og vilde ikke flytte. Hammerstad var enig med Harbiß, og Boyesen kunde ikke høre i det nye Lokale, hvorfor han henvendte sig til Harbiß at fremsætte bestemt Forslag om Flytning. Præsidenten mente, at man nok kunde høre bedre, hvis Medlemmerne vilde flytte sig mere sammen i Midten, hvorpaa Boyesen svarede, at man ei kunde faa Rum Alle sammen i Midten; heller ikke var det godt at tale høiere, end man pleiede, da der var Mange, som ei vare istand dertil. Præsidenten vilde have, at man især skulde lægge an paa at tale langsomt, saa blev man nok hørt. Jaabæk havde ikke hørt hverken Præsidentens og Boyesens Ord, og kunde ikke altid høre, hvad Schweigaard sagde, skjønt denne talte tydeligt nok. Derhos sølte han Træk heroppe. Harbiß gav da bestemt Forslag om Lokalets Flytning, hvilket bifaldtes med 49 mod 32 St.

— Til Jernbaneanlægget mellem Drammen og Randsfjorden er nu tegnet et Beløb af ialt 214,000 Spd., iberegnet Drammens Bys Bidrag af 75,000 Spd.

— For 14 Dages Tid siden skede der om Natten Indbrud hos Uhrmager Andersen, hvorved henved 40 Stykker forskjellige Lommenbrye bleve bortstjalne. Der blev strax affendt Rundskrivelse til de omkringliggende Jurisdiktioner, uden at man har kommet paa Spor efter Foroveren. Men forleden Dag indløb der Meddelelse fra en af Jernbaneanlæggets Arbeidsbestyrere ved Blakker Skandse om, at der sammesteds var bleven fundet et Spand, hvori 10 Stkr.

Uhre, hvis Udseende stemmede med de angivne Kjende-mærker. Spandets Eier blev anholdt, og en anden Mistænk, svensk af Fødsel, havde derimod i al Hast bortfjernet sig.

— Efter foreløbig Indbydelse afholdtes her i Byen den 17de ds. et Møde, der havde til Formaal at danne en Forening mod Dyrplageri. Mødet blev talrigt, og efter nogen Raadslagning blev der udvalgt en Komite, der skulde udarbejde Statuter og foreslægge disse for en senere stedfindende Generalforsamling. Maaden, hvorpaa Selskabet vil virke for sit Niemed, er ligesom Niemedet selv udtalt i en Indbydelse til Foreningens Dannelse, og gaar ud paa at advare mod og paatale Dyrplageri efter Evne og Leilighed. Foruden ved aarlige Møder herskeds tænker Foreningen gennem et Tidsskrift at virke for sit Maal ved populære Afhandlinger af Naturhistorien, ved Beretninger om prøvede Erfaringsregler for Husdyrenes menneskelige og fornuftige Pleie, og for den lempeligste og rigtigste Maade at fange, fælde og slagte Dyr o. s. v., samt ved Fremstillinger, til Straf og Advarsel, af Exempler paa grusom og uforstandig Behandling af Dyrene m. B.

— I Torsdags fandtes Liget af et middelaldrende, velklædt Fruentimmer i Vandposten ved Prindsfestalsden. Hun hørte til de saakaldte bedre Klasser, var ugift og havde ingen Næringsfærdig. Hun er formentlig faldt ud over Vandposten, idet hun har villet tilfredsstille sin Tørst; der kan ikke paavises nogen bestemt Berægsning til hendes Selvmord.

— Den foregaaende Dag blev Liget af en Bøgbinder fundet hængende udenfor sin Kones Dør. Han havde levet i et uforligneligt Forhold med sin Kone, saaat de ikke boede sammen.

— En Regnskabsbetjent ved Drammens Jernstøberi er i disse Dage anholdt hersteds og transporteret tilbage til Drammen, hvor han paa en bedragerisk Maade har bragt Jernstøberiets Kasse i en Underbalance af omtrent 3000 Spd.

Fra Lillehammer berettes den 13de ds., at østre Totens Kommunalbestyrelse har indgaaet til Negjeringen med Andragende om et Laan af Dyrskningsvæsenets Fond, stort 12,000 Spd., til Dyrrettelse af faste Skoler i Præstegjeldet.

Romsdals Marked var iaar daarlige besøgt, og Priserne især paa Heste usædvanlig lave. Torsdags betales de sidste Markedsdage godt, hvorimod almindelig Husholdningsstid kun fandt faa Kjøbere til antagelige Priser. Smør betales med 10 ½ pr. Mk.

Fra Trondhjem skrives den 12te Oktober, at Frugtindstillingen dersteds, der endte i forrige Uge, har været besøgt af en Mængde Mennesker. Udstillingen viste, at Aaret havde været gunstigt for Kjølekvæxter, der ogsaa vare saa vel repræsenterede, at man efter kyndige Haverdyrkeres Erklæring ikke finder dem bedre noget andet Sted i Landet; de fra Bergens Stift fremsendte Exemplarer af Rødder skulde staa langt tilbage for hvad der var bragt fra Trondhjems Haver ialmindelighed. Den kolde Juli forarsagede, at senere Frugter vare mindre godt udviklede, end de pleie at være, ligesom ogsaa Mængden af dem iaar skal være ringere end sædvanlig. Søgningen til Udstillingen har været saa betydelig, at der skal være indkommet et Dverfud af omtrent 100

Spd. over Omkostningerne, hvilket Beløb tænkes anvendt til en Udskilling næste Aar.

— Fra Trondhjem meldes den 10de, at man der har faaet Efterretning om et godt Stidesske i Westeraalen. De fra Trondhjem i August Maaned afsaaede Fartøier skulle alle have faaet fuld Ladning. Prisen paa løs Sild har været omkring 2 Spd. pr. Td., men der var Udset til, at den snart vilde falde. Flere Fartøier ruste sig i disse Dage forat afgaa didhen. I Sjøen og Vjogn er det fremdeles meget smaat med Fiskeriet, ligesom ogsaa i Aasen, hvor der isjor paa disse Tider fikledes saa godt.

Udlandet.

Frankrig. Fra Paris meldes den 17de Oktober, at Fredstraktaten mellem Østerrig og Frankrig var undertegnet i Zurich samme Dag. Utsaa har Sardinien, trods alle de modsigende Beretninger, som have opdykket i den senere Tid, alligevel ikke taget Del i Freden, og selv det mellem Østerrig og Sardinien svævende Gjeldsspørgsmaal synes endnu ingenlunde at være ordnet.

Paa hvilken Maade de to Stormagter have arrangeret sig i Piemont, — om der blot har fundet en Forlængelse Sted af Vaabenstilstanden mellem Østerrige og Sardinien, eller hvad man ellers har fundet paa, — derom imødeser man nærmere Efterretninger.

Men med foranstaaende Efterretning falde dog de Nygter sammen, som endnu i de sidste Dage have været udbredte i Paris, betræffende Sardinien's Deltagelse i Fredstraktaten. Ifølge disse Nygter havde Sardinien renonceret paa Hertugdømmernes Tilslutning; Østerrig derimod indvilget i Hertugen af Modenas Fratrædelse til Gunst for Hertugen af Parma, der paa sin Side igjen skulde afstaa en Del af sit Gebet til det nye lombardiske Kongerige. Med disse Modifikationer skulde Tyrskernes Restauration være bleven stipuleret i Fredstraktaten.

Naar, som sagt, disse Nygter, saavidt Sardinien derved kommer i Betragtning, allerede modsiges af ovenstaaende Efterretning, saa finde de ogsaa med Hensyn paa dens øvrige Indhold en meget bestemt Modsigelse fra en anden Side. Østerrig har, efter hvad man skriver fra Wien, opgivet at holde fast paa Villafranca's Stipulationernes Optagelse i Zürichers-Fredsinstrumentet som Betingelse for dets Samtykke i Sammentrædelsen af en europæisk Kongres. Det har givet sin ubetingede Indvilgning til Kongressen, og det efterat ogsaa de katolske Magter af anden Rang, nemlig Spaniens, Portugals og Belgien's Deltagelse var sikret, en Majoritet vundet for Paven's verdslige Magt og folgelig for Østerrig en Vished om, at en saadan Kongres aldrig vilde sanktionere nogen Krænkelse af de øvrige italienske Tyrskers Rettigheder.

Rusland. Fra St. Petersburg skrives den 6te Oktober blandt andet følgende: „Det var ønskeligt, at Bøndernes Emancipation blev gennemført eller idetmindste indledet saa snart som muligt. Fra flere Egne af Riget erfarer man lidet Trøstelig

om det gjensidige Forhold mellem Livegne og Herre; navnlig skulle Adelsmændenes Koner have vist sig forbitrede over, at Livegnekabet ophører. Endog nogle Exempler paa Grusomhed have forekommet i den sidste Tid. Saaledes har en Madame Blas-sow i Kredsen Treaspol, fordi hendes Stuepige var gaaet sin Vej, ladet dennes Moder, der var hendes Livegen, pidske tre Dage efter hverandre med Nis, for at faa hende til at tilstaa, hvor hendes Datter var. Konen hangte sig fire Dage efter, og den naadige Frue tog hende egenhændig ned af Strikken. Man tvivler om de indledende Undersøgelser vilde føre til noget Resultat.

Naar Herreerne benytte Dvergangs-Spøken paa denne Maade, kunde den Frygt, som vi tidligere have ytret, maaske stadfæste sig.

Berums og Afers Landbosforening

afholder sit reglementerede Hofmøde Fredagen den 4de November præcis Kl. 2 Eftermiddag i Sandvigen, hvortil talrigt Møde ønskes, da foruden aarligt Omvalg af Direktion Beslutninger villes tages sigtende til overordenlig Udvidelse af Landbosforeningens Resurcer.

Efter Forhandlingerne Middag Kl. 4.

Faste Eiendomme.

Gaarden Næstet i Nordby, smukt beliggende ved et Dampskibsbanløbssted i Bundefjorden, med cirka 80 Maal udmærket god Jord, tilstrækkelig Udmark og ret gode Huse, sælges paa gode Bilskaar, naar Handel snart kan ske. Det bemærkes at der til Eiendommen hører et meget godt Makrel-fiskeri, et bekvemt Dylagssted for Trælast, hvorved den nuværende Eier har en Indtægt af 80 a 100 Spd. aarlig, og er forresten et meget indbringende Sted. Man henvende sig til

Dverrettsfogder Salomonsen,
Raadhusgaden No. 11.

Gaarden Dvire Bonden i Saude ved Holmesstrand med Sagbrug, betydelig Skov og andre Herligheder, af Skuld 9 Daler 3 Mark 15 Skill., er paa meget fordelagtige Konditioner tilsalgs ved

Dverrettsfogder Jhlen,
Dronningens Gade No. 8 a.

Den udmerkede Landeiendom af tre Greverud i Afer er tilsalgs.

Skov tilsalgs.

Den til Gaarden Rykken i Ullensaker hørende Skov, Fjogodmoen, 1/2 Mil fra Jernbanestationen Trogstad, sælges for billig Pris, om Handel kunde ske snart, ved Eieren, der bor paa Gaarden, eller Dverrettsfogder Bennevold i Christiania.

Gaardauktion.

Fredagen den 28de Oktober næstkommande, Kl. 11 Formiddag, bliver, ifølge tagen Beslutning i Boet efter afdøde Proprietar E. Larsen, en offentlig Auktion afholdt her paa Kontoret over Boets eiende Gaard Agnæs med den til samme hørende Plads Børrestad, af samlet Eftlyd 8 Daler 3 Mark 9 Skill. Eiendommen indeholder cirka 500 Maal opdyrket Jord, har mere end tilstrækkelig Skov til Husbehov, god Havnegang og Langhold, samt Mølle- og Sagbrug. Gaarden har en meget smuk Belliggenhed ved Egen og ved Landeveien mellem Laurvig og Frederiksværn. Foruden gode Udbytte har den ligeledes gode og bekvemmelige Baaningshuse for en konditioneret Familie. Eiendommen, der sælges paa særdeles fordelagtige Vilkaar, vil blive opiraabt til Bort salg baade i Parceller og under Eet, og kan tillige paaregnes, at omtrent 5000 Spd. ville blive staaende med Pant i Gaarden. — Med Hensyn til fri Benyttelse af Vandfaldet samt mulig Udveksling vil sikker Garanti blive stillet, og vilse Konditionerne forøvrigt erfares her paa Kontoret og ved Auktionen. — Saa fremt nogenledes antageligt Bud ved denne Auktion erholdes, kan Approbation ventes meddelt paa Stedet.

Laurvigs Sorenstriverkontor den 7de Oktober 1859. H. S. Thaulow.

Auktions-Plakat.

Torsdag den 3die November forstkommende Kl. 11 Formiddag bliver, ifølge Retvisitation fra Kirkedepartementet ny Auktion at afholde paa og over den til Enkesæde for Sigdals Egneskald udlagte og i Krodsherred beliggende Gaard, Matr.-No. gl. 6, nyt 189, Olberg, L.-No. 386, af Eftlyd 8 Daler 1 Ort 2 Skill.

Til Gaarden, paa hvilken aarlig kan fødes 2 Heste, 10 Kjør, 16 a 20 Faar, hører en særdeles vel tilvoren Skov af Furu, Gran, Birk og Asp, og hvortil i de første Aar kan hugges en ikke ubetydelig Del Bjeller, uden at den derved forringes. Fremdeles hører til Gaarden 7 Husmands-pladse, hvorpaa fødes 17 Kjør og 44 Faar samt avles 110 Tdr. Korn og hvoraf har været svaret i aarlig Afgift 49 Spd. foruden Pliktarbejde mod Detaling.

Af Kjøbesummen erlægges $\frac{1}{10}$ Del 6 Maanedeb efter Approbation, hvorimod de øvrige $\frac{9}{10}$ Dele afbrages i 20 paa hverandre følgende Aar.

Konditionerne tilligemed den schematiske Forklaring ligge til Eftersyn hos Lensmand Reiersen i Krodsherred.

Efer, Modum og Sigdals Sorenstriverkontor, den 7de Oktober 1859.

C. Hansson.

Forpagtning.

En af de største Jordeiendomme i Ullensaker bortforpagtes fra 14de April 1860 paa 10 Aar.

Den hele Besætning, Redskab, Inventar og det fornødne Foder og Korn til at begynde Driften med medfølger. Jordveien er i god Stand, den har ikke et eneste udpint Skifte, og $\frac{2}{3}$ af Areal et i Eng. For Diebliffet fremføres ca. 40 Etkr. Fe, 7 Hester, 30 Faar samt Evin. Til Forpagtningen hører 2 Møller og Sag. Hugst i Skoven indskrænker sig til Gjerdefang, Reparationsmaterialer og Brende. Om Konditionerne underhandles med Schroder paa Boll, hvem det er overdraget at afslutte Forpagtningen.

En af Smaalenenes og Akershus Amters allerbetydeligste Jordeiendomme, Gaarden Sandaker med Liggende i Rastestads og Eidsbergs Præstegjelde, er til Forpagtning paa 5 Aar, at regne fra forstkommende 14de April. Eiendommen, hvorover haves fuldstændigt geometrisk Kart, har et Areal af 2440 Maal Indmark, og tilligger Samme Sag- og Møllebrug samt 10 Husmands-pladse. Den iaar paa Eiendommen nedlagte Høstfæd udgjør 8 Tønder Rug i gødset Brat. Plebhavere ville behøge at henvende sig til Eieren, der treffes paa Gaarden forstkommende 25de og 26de Oktober og senere paa Gaarden Tvien i Høland.

Norsk Fiske-Guano.

Et større Parti af norsk Fiske-Guano, der er hidkommen fra Foseten, haves til Udsalg. Prisen en $2\frac{1}{2}$ Spd. pr. Centner i Sække paa $2\frac{1}{2}$ Centner. Emballagerne 20 p extra. Man henvende sig til F. S. Frølich's Kontor, Kogens Gade No. 14.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, $3\frac{1}{2}$ a $5\frac{1}{2}$ Spd. Intet solgt.
Rug, 16 p a 17 p.
Bog, 11 p a 14 p.
Savre 8 p a 9 p 12 p.

Udenlandst

Rug østersøst 17 p 12 p a 18 p.
Rug dansk 16 p.
Bog 2radigt 16 p.
Erter 4 a $4\frac{1}{2}$ Spd.
Hvede 5 Spd.

Christiania Fiskepriser.

Slid, Kjøbmd. $6\frac{1}{2}$ Spd. pr. Td.
Slid, stor Mtb. 6 Spd. pr. Td.
Slid, smaa do. 5 Spd. pr. Td.
Slid, stor Christ. 4 Spd. pr. Td.
Slid, smaa do. 13 a 14 p pr. Td.
Storset 4 p 12 p a 1 Spd. pr. Bog.
Middelsæt 3 p 12 p pr. Bog.
Smaaset 2 p 12 p a 3 p pr. Bog.
Rødstier 6 p 12 p.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.